

Opschortingsrecht (exceptio non adimpleti contractus), onderzekerheidsexceptie.

1. Inleiding.

In de al dan niet commerciële wereld is het (nog) niet dan wel niet geheel nakomen van verplichtingen een bekend verschijnsel. Kan de wederpartij in zulke gevallen zijn/haar eigen verplichtingen opschorten?

2. Aanbeveling.

Scribent adviseert met klem om zo spoedig mogelijk schriftelijk een beroep te doen op het opschortingsrecht. Onder omstandigheden kan men immers het recht zich op opschorting te beroepen verliezen.

De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen meebrengen, dat een schuldenaar pas van een hem toekomend opschortingsrecht gebruik mag maken nadat hij zijn wederpartij heeft meegedeeld dat en op welke grond de opschorting plaatsvindt. Daarbij is in het bijzonder van belang hetgeen de wederpartij ten tijde van de opschorting wist of uit de toen bestaande omstandigheden had behoren te begrijpen, en wat degene die opschort, toen met betrekking tot die wetenschap of dit begrijpen mocht aannemen. Verder kan van de schuldenaar onder omstandigheden worden verlangd dat hij aangeeft wat hij met de opschorting wenst te bereiken.

Aanbevolen wordt in de opschortingsbrief mede te delen dat en op welke grond de opschorting plaatsvindt en wat de schuldenaar met de opschorting wenst te bereiken.

3. Belangrijke artikelen.

Artikel 6:52 BW:

- 1. Een schuldenaar die een opeisbare vordering heeft op zijn schuldeiser, is bevoegd de nakoming van zijn verbintenis op te schorten tot voldoening van zijn vordering plaatsvindt, indien tussen vordering en verbintenis voldoende samenhang bestaat om deze opschorting te rechtvaardigen.
- 2. Een zodanige samenhang kan onder meer worden aangenomen ingeval de verbintenissen over en weer voortvloeien uit dezelfde rechtsverhouding of uit zaken die partijen regelmatig met elkaar hebben gedaan.

Artikel 6:80 BW:

- 1. De gevolgen van niet-nakoming treden reeds in voordat de vordering opeisbaar is:
 - a. indien vaststaat dat nakoming zonder tekortkoming onmogelijk zal zijn;
 - b. indien de schuldeiser uit een mededeling van de schuldenaar moet afleiden dat deze in de nakoming zal tekortschieten; of
 - c. indien de schuldeiser goede gronden heeft te vrezen dat de schuldenaar in de nakoming zal tekortschieten en deze niet voldoet aan

een schriftelijke aanmaning met opgave van die gronden om zich binnen een bij die aanmaning gestelde redelijke termijn bereid te verklaren zijn verplichtingen na te komen.

- 2. Het oorspronkelijke tijdstip van opeisbaarheid blijft gelden voor de verschuldigdheid van schadevergoeding wegens vertraging en de toerekening aan de schuldenaar van onmogelijk worden van nakoming tijdens zijn verzuim

Artikel 6:262 BW:

- 1. Komt een der partijen haar verbintenis niet na, dan is de wederpartij bevoegd de nakoming van haar daartegenover staande verplichtingen op te schorten.
- 2. In geval van gedeeltelijke of niet behoorlijke nakoming is opschorting slechts toegelaten, voor zover de tekortkoming haar rechtvaardigt.

Artikel 6:263 BW:

- 1. De partij die verplicht is het eerst te presteren, is niettemin bevoegd de nakoming van haar verbintenis op te schorten, indien na het sluiten van de overeenkomst te harer kennis gekomen omstandigheden haar goede grond geven te vrezen dat de wederpartij haar daartegenover staande verplichtingen niet zal nakomen.
- 2. In geval er goede grond bestaat te vrezen dat slechts gedeeltelijk of niet behoorlijk zal worden nagekomen, is de opschorting slechts toegelaten voor zover de tekortkoming haar rechtvaardigt.

4. Belangrijke jurisprudentie.

- Hoge Raad 5.12.1997 NJ 1998,169 ECLI:NL:HR:1997:ZC2519 (Kloth/Stripac)(nakomen)
Zie ook Hoge Raad 8.3.2002 NJ 2002,199
- Hoge Raad 17.9.2010 ECLI:NL:HR:2010:BM6068 (Van Mierlo/OGP) (kennis)
- Hoge Raad 5.10.2012 ECLI:NL:HR:2012:BW8307 (Tyco/Delata) (onzekerheid)
Zie ook Hoge Raad 8.3.2002 NJ 2002,199 (Hendrikx-Peters)
Hoge Raad 11.1.2008 ECLI:NL:HR:2008:BB7195 (Hartendorp/Kooij)
Hoge Raad 29.6.2007 NJ 2008,605 (Amsing/Dijkstra-Post)
Hof Arnhem-Leeuwarden 26.2.2013 ECLI:NL:GHARL:2013:BZ2352
Rechtbank Amsterdam 18.7.2013 ECLI:NL:RBASD:2013:4483

Samenvatting rechtspraak.

In zijn algemeenheid kan niet de eis gesteld worden dat een partij die de nakoming van haar verbintenis opschort vanwege een niet-nakoming van haar wederpartij, haar wederpartij kenbaar maakt dat zij haar prestatie opschort. Dat strookt met de regel dat een beroep op een opschortingsrecht voor het eerst in een gerechtelijke procedure kan worden gedaan, ook indien de schuldenaar daarop vóór de procedure geen beroep had gedaan (HR 8 maart 2002, nr. C00/154, LJN AD7343, NJ 2002/199). Evenwel kan onder omstandigheden uit de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien dat een schuldenaar pas van een hem toekomend

opshortingsrecht gebruik mag maken nadat hij zijn wederpartij heeft meegedeeld dat en op welke grond de opschorting plaatsvindt. Daarbij is in het bijzonder van belang hetgeen de wederpartij ten tijde van de opschorting wist of uit de toen bestaande omstandigheden had behoren te begrijpen, en wat degene die opschort, toen met betrekking tot die wetenschap of dit begrijpen mocht aannemen (HR 17 februari 2006, nr. C04/275, LJN AU5663, NJ 2006/158, en HR 4 januari 1991, nr. 14063, LJN ZC0097, NJ 1991/723).

(Peter de Booij 131022)